

sarhaan.com

mahadsunna.com

تفسير

آية الكرسي

"Аят әл-Курсидің" тәпсірі

Қазақ тілі

اللغة القازاقية

Шейх Хайсам

Сархан

басшылығындағы

"Сүннет" колледжі

Аса Мейірімді, ерекше Рахымды Аллаһтың атымен

«Аят әл-Курсидің» тәпсірі

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا
بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ (٢٥٥)

«Аллаһ - Одан басқа құлшылыққа лайықты құдай жоқ, Ол Тірі, толық Меңгеріп Тұрушы. Ол қалғымайды да, ұйықтамайды. Көктердегі және жердегі нәрселер Оның иелігінде. Оның алдында Оның рұқсатынсыз кім шапағат етеді? Ол оларға дейін болғанды да, олардан кейін не болатынын да біледі, ал олар оның білімінен Оның қалауынан басқа еш нәрсені қамти алмайды. Оның Күрсиі (Аллаһтың Күрсиі, Оның 'Аршымен бір емес) көктер мен жерді қамтиды. Оған оларды қорғау ауыр келмейді және Ол - Өте Биік, Аса Зор»

(«әл-Бақара» сүресі , 255-аят)

Шейх Абдур-Рахман әс-Сифди (Аллаһ оны рахым етсін) бұл ардақты аяттың тәпсірінде былай дейді:

«Пайғамбарымыз Мухаммад (оған Аллаһтың салауаты мен сәлемі болсын) айтқандай, бұл Құран аяттарының ішіндегі ең ұлысы деген, өйткені ол өзіне бірқұдайшылықтың, сондай-ақ Жаратушы Иеміздің сипаттарының ұлылығы мен шексіздігінің куәлігі қамтыған¹.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ - «Аллаһ, Одан басқа құлшылыққа лайықты ешбір құдай жоқ».

Аллаһ Тағала барлық құдайлық сипаттарға ие және Жалғыз Ол ғана құдайлық пен құлшылыққа лайық, сондықтан басқа болмыстарды құдай етіп дәріптеу әділетсіз және пайдасыз болып табылады.

¹ Имам Муслим өзінің «Сахих» жинағында Убай ибн Кағбтан бірде Пайғамбардың ﷺ (одан): «Уа Абу Мунзир! Сен Құрандағы өзің есте сақтаған аяттың ішіндегі ең ұлы аят қандай екенін білесің бе?», - деп сұрағанын баяндаған. Убай: «Аллаһ және Оның Елшісі жақсырақ біледі!», - деді. Пайғамбарымыз ﷺ бұл сұрақты қайталаған соң Убай: «(Бұл) «Аллаһ, Одан басқа құлшылыққа лайықты ешбір құдай жоқ. Ол – Тірі, толық меңгеріп тұрушы (деген аят)», - деп жауап берді. Сонда Пайғамбар ﷺ: «Біліміңмен бақытты бол, уа Абу Мунзир!», - деді (Муслим, 810).

الْحَيُّ (Тірі) – Аллаһ Тағаланың аса көркем есімдерінің бірі. Ол Аллаһ Тағала Өзінің болмысында өмірдің ең көркем белгілерін, соның ішінде есту, көру, қуат, ерік және Оның болмысына қатысты басқа да сипаттарды біріктіретінін білдіреді.

الْقَيُّومُ (Толық Меңгеруші) – бұл Аллаһ Тағаланың тағы бір көркем есімі. Ол ең кемел істерді жасайды дегенді білдіреді. Ол Өз-Өзіне жеткілікті, басқа ешкімді қажет етпейтін Толық билеуші Патша болып табылады, ол жаратылыстарына мұқтаж емес, керісінше Ол оларды жаратып, олардың тіршілігін сақтап, оларға қажетті нәрселердің барлығымен қамтамасыз етеді.

«Ол қалғымайды да, ұйықтамайды». لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ

Аллаһ Тағаланың кемел өмірі мен ешкімге және ешнәрсеге мұқтажсыз Өзі Өзіне жеткілікті болуы оның қалғуға да, ұйқыға да ұшырамайтындығында көрініс табады. Бұл құбылыстар жаратылыстарға тән – өйткені олар шаршау, әлсіздік және күшсіздікпен сипатталады. Алайда бұл (қалғу және ұйықтау деген сипаттар) ұлылық, құдірет және көркемдік Иесі Аллаһ Тағалаға мүлде жат.

«Көктердегі және жердегі нәрселер Оның иелігінде». لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

Аллаһ Тағала көктер мен жердің билігі оған тән екендігін хабарлаған. Барлық жаратылыстар - Аллаһтың құлдары, олардың ешқайсысы бұл тәуелділіктен құтыла алмайды. Аллаһ Тағала былай деген:

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَنِ عَبْدًا (۹۳)

«Көктер мен жердегі әркім Аса Мейірімдіге тек құл болып келеді» («Мәриям» сүресі, 93-аят). Аллаһ Тағала құлдарына иелік етеді және Раббы мен Патшаға тән билікке, құдіретке, ұлылыққа және басқа да сипаттарға ие.

«Оның құзырында Өзінің рұқсатынсыз кім шапағат етеді?» مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ

Оның билігінің кемелдігі ешкімнің Оның алдында Оның рұқсатынсыз шапағат ете алмайтындығынан көрініс табады. Барлық даңқты-шарапатты жаратылыстар мен шапағатшылар Оның құлдары болып табылады және Аллаһ оларға рұқсат бермейінше басқаларға шапағат ете алмайды. Аллаһ Тағала былай деген:

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (۴۴)

«(Мухаммад, оларға): «Шапағат толығымен тек Аллаһтың иелігінде. Көктер мен жердің билігі тек Онiкi әpi сендер Соған қайтарыласыңдар», - деп айт» («әз-Зүмәр» сүресі, 44-аят).

Аллаһ Тағала Өзі разы болған пенделеріне ғана шағат жасалуына рұқсат етеді. Ал Ол тек бірқұдайшылықты ұстанып, елшілерінің жолын ұстанушыларға ғана разы болады, бірақ егер адам осы сипаттарға ие болмаса, онда оған шапағаттан ешбір үлес жоқ.

«Ол - يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ олардың алдарындағыны (болашағын) да, арттарындағыны (өткен шақта болғанды) да біледі. Олар, Оның білімінен Оның қалауынан басқа еш нәрсені біліммен қамти алмайды».

Кейін Аллаһ Тағала Өзінің шексіз және барлық болмысты қамтитын білімі туралы хабарлады. Ол сол (білімі) арқылы болашақта жаратылысты күтіп тұрған нәрселерді, олар қаншалықты алыс елестетілсе де, және өткендегі нәрселерді, олар қаншалықты алыс болса да, біледі. Тіпті көздің не нәрсеге жасырын ұрланып қарайтынын әрі жүректе не нәрсе жасырылғанын білетін Аллаһтан ешнәрсені жасыру мүмкін емес. Ал жаратылыстарға келетін болсақ, олар Аллаһтың білімінің тереңдігінен Аллаһ қалаған нәрсеге ғана жете алады. Ол оларға діни нұсқаулар мен әлемиет заңдарын үйретті, бірақ бұл таным - Ұлы Жаратушының құдайлық білімінің мұхитында жоғалып кететін оның өте кішкентай бөлшегі ғана. Сол себепті Аллаһ туралы барлық жаратылыстардан жақсырақ хабардар болған елшілер мен періштелер:

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ (۳۲)

«Сен Пәксің! Біз Сенің бізге үйреткеніңді ғана білеміз. Расында, Сен барлық нәрсені Білуші, Аса Данасың», - деп айтатын («әл-Бақара» сүресі, 32-аят).

«Оның - وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ «Курсиі» көктер мен жерді сыйдырады. Әрі Оған ол екеуін қорғау ауыр келмейді. Әрі Ол – аса Жоғары, тым Зор»

Содан соң Аллаһ Тағала Өзінің құдіреті мен ұлылығы әрі оның дәлелі ретінде көктер мен жерді қамтитын Курсиі туралы хабарлады. Аллаһ көктер мен жерді, сондай-ақ оларды мекендейтін жаратылыстарды Өзі орнатқан әлемиеттік тәртіп әрі олар солар арқылы өмір сүретін белгілі заңдар арқылы қорғайды. Алайда, Оның құдіреті кемел, билігі шексіз, нұсқаулары даналыққа толы болғандықтан, бұл Оған еш ауыртпалық түсірмейді.

Оның көркем есімдерінің бірі – الْعَلِيُّ (Өте Биік). Ол өзінің болмысымен жаратылыстардан жоғары, Оның сипаттары ұлылыққа толы, барлық

жаратылыстар мен жәндіктер Оның құдіретіне мойынсұнған, барлық құлдар Оған мойынсұнады әрі бағынады.

Оның тағы бір есімі – الْعَظِيمُ (Аса Зор). Ол өзінің болмысына ұлылық, абырой мен даңқтың барлық сипаттарын біріктіреді, соның арқасында жүректер Оған деген сүйіспеншілікке және жандар Оған деген құрметке толы. Шынайы білім иелері кз келген жаратылыстың, тіпті ең даңқты және ең ұлық жаратылыстың ұлылығы, Ұлы Раббысының ұлылығымен салыстырғанда елеусіз екенін өте жақсы біледі.

Бұл аят шынымен де ұлы әрі өте көркем мағынаға ие, және Құран аяттарының ең ұлысы деп аталуға лайық. Ал егер адам оны оқып, ол жайлы ой жүгіртіп, мағынасын түсінсе, оның жүреті нық сенімге, білім мен иманға толы болады, соның арқасында ол өзін шайтанның арам пиғылынан сақтайды.²

² Пайғамбарымыз (ﷺ): «Оны (аятул-Курсиді) әр (парыз) намазынан кейін оқитын адамның Жәннатқа кіруіне тек өлім ғана бөгет болып тұр», - деп айтқан. Ән-Нәсаи «Ғамалул-яуми уәл-ләйлә» (100), Ибн Сунни (121), қз.: «Сахиһул-Жәмиғ» (6464), «Силсиләтул-аһадис әс-Сахиһа» (972). Ол сондай-ақ былай деген: «Кімде кім бұны (Аятул-Курсиді) ұйықтар алдында оқыса, Аллаһ оны барлық жамандықтардан сақтайды және шайтан оған таңертең ұйқыдан тұрғанға дейін жақындай алмайды». Әл-Бухари 2311.